

СТАНОВИЩЕ

на проф. д.ф.н. Боян Вълчев,
Катедра по български език на Софийския университет,
за преподавателската дейност и научните трудове
на доц. д-р Мира Христова Ковачева,
единствена участничка в конкурса за **ПРОФЕСОР**
по 2.1. Филология (Общо и историческо езиковедие – английски език)
(„Държавен вестник“, бр. 90/16.11.2012 г.),
обявен от Факултета по класически и нови филологии
при Софийския университет

При прегледа на административната документация, свързана с кандидатурата на доц. д-р Мира Ковачева в конкурса за професор, установих, че всички изисквания на закона и правилника са спазени – кандидатурата е представена на 21.12.2012 г. в предвидения срок и вид и съдържа всички необходими атрибути. В срока на конкурса не са постъпили други кандидатури, т.е. доц. д-р Мира Ковачева е единствена кандидатка по обявения конкурс.

1. Образователна подготовка

След като през 1973 г. завършва 5-годишната магистърска степен на специалността „Английска филология“ в Софийския университет, М. Ковачева става редовна аспирантка към Катедрата по английска филология с научен ръководител проф. Марко Минков. През 1972 г. специализира в Университета на Лийдс, а през 1977 г. участва в продължение на един семестър в докторантска програма на лондонския Юнивърсити Колидж. През 1982 г. защитава дисертация на тема “The Transition from Impersonal to Personal Construction in the History of English” (University of Sofia, 1981) и придобива научно-образователната степен „доктор“ (според тогавашната терминология „кандидат на филологическите науки“). През 1988 г. е на летен курс в Шорн (Швеция), а от 1998 до 2007 г. работи в различни изследователски проекти по линията на научния обмен с университетите в Лийдс, Саарбрюкен, Кьолн и Бамберг.

С оглед на изложеното може определено да се каже, че кандидатката полага сериозни усилия да поддържа на много добро ниво информираността си за развитието и постиженията на филологическата наука и новите теории у нас и в чужбина.

2. Преподавателска дейност

Преподавателската работа е един от трите най-важни центъра, свързани с професурата – този център всъщност има най-сериозна тежест. Мира Ковачева преподава от 1978 г. и досега в Катедрата по англицистика и американистика. През 1991 г. се хабилитира със за съжаление непубликуваното изследване “Typological Significance of the Grammaticalization of the Object in the History of English” и придобива научното звание (длъжност) „доцент“. Тя е водила и продължава да води лекционни курсове и семинари в бакалавърската и магистърската степен в областите на историята и социалната история на английския език, морфологията и синтаксиса на английския език, езиковите контакти, устната реч, практическата граматика и т.н. Като хабилитирано лице М. Ковачева е ръководила дипломни и курсови работи, както и една докторантура в областта на историята на английския език (2002–2006 г.). От 1989 до 1992 г. е била лекторка по български език в Университета в Лийдс. Към 04.12.2012 г. кандидатката има общ трудов стаж по специалността в размер на повече от 37 години.

Според представените документи по конкурса и всички останали елементи, трудове и справки, свързани с него, обявената процедура за професура е основателна и за

нея е налице необходимият хорариум. Прегледът на учебната работа на кандидатката категорично показва, че тя е натрупала богат преподавателски опит, ползва се с авторитет сред колегията и студентите и напълно заслужава да получи най-високата академична длъжност. Може определено да се каже, че всъщност насочването към професурата е твърде закъсняло – това решение е трябвало да бъде взето още преди години.

3. Научноизследователска дейност – публикации

Като изследователка доц. Мира Ковачева се представя със значителен библиографски актив и сериозни научни приноси. Кандидатката е представила 3 списъка на свои публикации. С оглед на конкурса е най-важен списък А, който съдържа научните трудове, публикувани след предходната процедура (хабилитация). Там са включени една монография (“Spontaneous Spoken Language and Linguistic Theory”), 7 учебника и учебни помагала и 13 статии. По-голямата част от публикациите е на английски език. Особено ползотворно е сътрудничеството на Мира Ковачева с Майкъл Холмън, в резултат на което са се появили 4 учебника и учебни помагала, за които са представени разделителни протоколи. При проследяване на развитието на тази поредица се вижда как с всяка преработка учебниците са се променяли и подобрявали съществено. Тези публикации наблюдавам от години, ползвам съм ги в практиката си и съм с отлични впечатления от тях.

Общият списък на публикациите включва 9 книги, учебници, курсове и помагала и 17 статии. В случая, разбира се, не е важна само количествената страна на публикациите. Тематичният им обхват е широк – от класическия тип исторически и граматически изследвания, до разработки в областта на социолингвистиката, жаргона, съпоставителното езикознание и т.н., а изпълнението им е на високо научно равнище.

Кандидатката е участвала в научни проекти и с доклади на многобройни научни форуми от различен формат у нас и в чужбина – в списъка са посочени 11 доклада. Освен това тя е публикувала рецензии, хроники, преводи и др. Разработки на М. Ковачева са реферирани и цитирани многократно, за което са представени справки, изготвени въз основа на Националната библиография на България, различни каталози, сайтове и пр., както и отделни разработки, в които са открити позовавания.

Научноизследователската продукция на доц. Мира Ковачева е значителна по обем, с високо качество и с ясно очертан тематичен обхват в няколко направления.

4. Професорски труд

В закона и правилника не присъства такъв термин, а е предвидено да е издаден монографичен труд, който да изпълнява тази функция. Въпреки това смятам термина за подходящ и го употребявам в становището си. Кандидатката само между другото е споменала за такъв труд публикуваната през 2012 г. книга „Spontaneous Spoken Language and Linguistic Theory”. Професорският труд на доц. Мира Ковачева се насочва към една недостатъчно застъпена линия в изследванията на езика. Тук тя до голяма степен се отказва от традиционния вид разработки, които се опират на установените от десетилетия представи за езиковата система такава, каквато я намираме в стандартните граматически трудове, а до голяма степен и в утвърдени теоретични постановки. Наблюденията върху спонтанната реч са дали повод и възможност на изследователката да се отгласне от твърде догматизираните, схематизирани и опростенчески модели както на филологическо мислене, така и на интерпретиране на отделните явления, процеси и тенденции. Разработката върви по ръба между няколко направления и методологии и реално има, от една страна, интердисциплинен, а от друга, интегративен характер и в крайна сметка се домогва до една разностранна дисекция на комплексността на езика и неговата реализация в речта. Изваждането на езика от широко разпространената стерилна представа за езика, освободен от носителя му, довежда М. Ковачева до търсене на социални, психологически,

биологични и др. аспекти, които диктуват отделните спонтанни речевни решения. По своето естество сегашният труд е израсъл от редицата предходни изследвания на авторката. В първата част на книгата са представени материалът, съставен от два достатъчно големи корпуса българска и английска спонтанна реч, и наблюденията върху него. Втората част издига публикацията на по-високо равнище, като я свързва с по-стари, нови и най-нови теории в световното езикознание. Може определено да се каже, че тук става дума за разработка, която няма еквивалент в българската филологическа наука. Авторката не просто е реферирала чужди изследователски постижения, както много често това се прави в нашата наука, а е преработила и вплела това знание в собственото си мислене и рефлексия, превърнала го е в ефективен оригинален проучвателски подход и го е извела до теоретични заключения. Силно впечатление ми направи начетеността на М. Ковачева в областта на българистичната тематика, което доста рядко се наблюдава в изследванията на нашите филолози небългаристи. С оглед на изискванията към жанра „становище“ няма да се впускам в по-подробно изложение, свързано с потенциала и постиженията, отразени в разглежданата книга. Само ще посоча, че авторката е изложила коректно и адекватно приносите си към науката, което показва, че има реалистичен поглед към собственото творчество и мястото му сред филологическия „пейзаж“.

Книгата представлява хармонично научно изследване, заслужаващо висока оценка. Искане ми се да изкажа и няколко препоръки. Аз самият смятам, че българската научна продукция има за най-важна своя целева група българската филологическа общност. Много е добре, че се издават български изследвания на английски – така нашите постижения се популяризират в чужбина. Все пак невинаги всички ползват английски. Затова книгата трябва да се издаде и на български или поне да се публикува неин български вариант в интернет. В издадената книга липсват елементи, които смятам за задължителни – това са показалци поне на личните имена и на термините, чрез които се облекчава работата с изследването, и резюмета поне на български и на руски, а тъй като в хода на изследването има позоваване и на изследвания върху немска спонтанна (разговорна) реч, не би било зле да има и резюме на немски.

5. Заключение

Професорският труд и останалите научни публикации показват доц. д-р Мира Ковачева като изградена изследователка. Тя е амбициозна, с широк мисловен хоризонт и работи със скрупулозна прецизност. Като преподавателка е добре подготвена, натрупала е богат опит, работи мотивирано и се ползва с авторитет сред студентите и колегите. Като се вземе предвид изложеното дотук по отношение на представената научна продукция и с оглед на многогодишната ѝ преподавателска дейност, доц. д-р Мира Ковачева – единствена кандидатка за академичната длъжност „професор“ в обявения конкурс – изцяло отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за прилагането му и Вътрешните правила на Софийския университет. Убедено подкрепям кандидатурата ѝ и призовавам и останалите членове на научното жури да дадат положителен вот.

проф. д.ф.н. Боян Вълчев,
Катедра по български език
Факултет по славянски филологии
при Софийския университет

София, 1 март 2013 г.